

POSTANOWIENIE

28 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 28 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W. A.
przeciwko C. S.A. w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej W. A.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie V Wydział Cywilny
z 3 kwietnia 2023 r., V ACa 148/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od W. A. na rzecz C. S.A. w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia powodowi odpisu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 kwietnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, w sprawie z powództwa W. A. przeciwko C. Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę, na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z

13 października 2021 r. oddalił apelację powoda (pkt 1.) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 4050 zł tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej.

Powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając ten wyrok w całości oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji; ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd Najwyższy, że spełnione są przesłanki określone w art. 398¹⁶ k.p.c., zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 90 575,37 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi w sposób wskazany w skardze kasacyjnej, oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania za obie instancje oraz postępowanie przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, wedle norm przepisanych.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Pozwana złożyła odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a w każdym oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia SN: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 6 listopada 2020 r., III CSK 110/20). Wynika to z założenia, iż nie jest funkcją postępowania kasacyjnego weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed sądem odwoławczym.

Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada jednocześnie w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

Na gruncie przedmiotowej przesłanki chodzi o szczególne, kwalifikowane, wręcz rażące wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji (nie zaś sąd *a quo*, bowiem skarga kasacyjna nie przysługuje od orzeczeń sądu pierwszej instancji), bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), o wyraźny i istotny błąd z zakresu prawa procesowego lub materialnego, który może mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienie SN z 26 kwietnia 2012 r., II CSK 640/11).

Ponadto w orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15; z 18 maja 2023 r., I CSK 855/23).

Oczywista nietrafność wyroku ma być konsekwencją ewidentnego naruszenia prawa (postanowienia SN: z 26 kwietnia 2010 r. II CSK 36/2010; z 30 listopada 2010 r. I CSK 359/10). Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika, a zatem przy zastosowaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby pogłębionej analizy, przeprowadzania dłuższych badań lub dociekań, podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie, bowiem orzeczenie sądu *ad quem* jest oczywiście nieprawidłowe (postanowienia SN: z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15; z 14 lutego 2020 r., V CSK 483/19). Innymi słowy, uchybienia powinny być dostrzegalne w sposób oczywisty dla osoby mającej wyższe wykształcenie prawnicze (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z

22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 17 maja 2018 r., IV CSK 601/17; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 21 maja 2019 r., I CSK 219/19).

Skarżący obowiązany jest w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, z jakiego powodu należy uznać, że dane przepisy zostały w ewidentny sposób naruszone (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 września 2013 r., III SK 4/13; z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18; z 24 września 2020 r., I CSK 131/20). Skarżący powołujący się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej obowiązany jest także wykazać, że popełnione w procesie stosowania prawa uchybienia sądu wydającego orzeczenie miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (postanowienia SN: z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 21 maja 2019 r., I CSK 219/19). Ponadto, skarżącego obciąża obowiązek wykazania, że następstwa stwierdzonej wadliwości postępowania były tego rodzaju, iż kształtowały lub współkształtowały treść kwestionowanego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 26 października 2021 r., I CSKP 162/21). Jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może również ograniczać się do lapidarnego stwierdzenia, że zaskarżony wyrok narusza w sposób oczywisty wskazane w skardze przepisy prawa procesowego i materialnego. Nie spełnia wymagania właściwego sporządzenia uzasadnienia również samo opatrzenie zarzucanych naruszeń określeniem „rażące”, to bowiem w żaden sposób nie prowadzi do wykazania „oczywistej” zasadności skargi (zob. np. postanowienie SN z 22 stycznia 2008 r., IV CSK 502/07).

Analiza treści skargi kasacyjnej wniesionej przez skarżącego nie pozwala na przyjęcie, że przedmiotowa skarga jest oczywiście uzasadniona, co stanowiłoby podstawę jej przyjęcia do rozpoznania.

W ocenie skarżącego oczywista zasadność skargi wynika z tego, że zaskarżony wyrok w zakresie oddalającym apelację powoda co do roszczenia o zwrot wymagalnych, ale nie uiszczonych kosztów najmu pojazdu zastępczego, ma stać w sprzeczności z przywołanym w skardze orzecznictwem Sądu Najwyższego. Ponadto, Sąd II instancji, przyjmując, że powód nie może uzyskać pełnego odszkodowania obliczonego metodą kosztorysową, ponieważ naprawił on

w części swój pojazd samodzielnie, zawęził pojęcie szkody, co ma stać w sprzeczności z promowaną przez Sąd Najwyższy zasadą pełnej kompensacji i ochrony praw poszkodowanego.

Wywód prawny przedstawiony przez skarżącego jest jednak bardzo lakoniczny a odwołanie się w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do uzasadnienia zarzutów sformułowanych w skardze nie jest prawidłowe. Wymóg sporządzenia uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest bowiem tożsamy z wymogiem sporządzenia uzasadnienia podstaw kasacyjnych, nawet jeśli argumentacja prawna w pewnym zakresie się pokrywa (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2019 r., I CSK 735/18).

Uchwała SN z 13 marca 2020 r., III CZP 62/08, została wydana na gruncie stanu faktycznego w którym bezpośrednio poszkodowany dokonał cesji wierzytelności z tytułu zwrotu czynszu najmu pojazdu zastępczego na rzecz osoby, od której wynajął ten pojazd, a wynajmujący dokonał kolejnej cesji wierzytelności na rzecz osoby trzeciej, która następnie wniosła pozew o zapłatę zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego przeciwko ubezpieczycielowi. W niniejszej sprawie Sąd II instancji ustalił natomiast, że powód nie poniósł wydatków na najem pojazdów zastępczych ani nie przeniósł na wynajmujących wierzytelności z tego tytułu – ustalenie to wiąże Sąd Najwyższy stosownie do treści art. 398¹³ § 2 k.p.c.

Jednocześnie Sąd Najwyższy w niniejszym składzie opowiada się za poglądem wyrażonym w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11, zgodnie z którym odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego. W uchwale tej przyjęto, że zwrotowi mogą podlegać tylko wydatki rzeczywiście poniesione na taki najem.

W uchwalach z 22 listopada 2013 r., III CZP 76/13 oraz z 24 sierpnia 2017 r., III CZP 20/17 Sąd Najwyższy podtrzymał to stanowisko.

Pogląd, w myśl którego kompensacji podlegają wyłącznie faktycznie poniesione przez poszkodowanego koszty z tytułu najmu pojazdu zastępczego, znajduje również odzwierciedlenie w nowszym orzecznictwie. Tytułem przykładu warto wskazać wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2024 r., II CNPP 35/22, którym oddalono skargę powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku w sprawie dotyczącej odszkodowania z tytułu najmu pojazdu zastępczego. W przywołanej sprawie sądy obu instancji ustaliły, że powódka nie udowodniła, iż rzeczywiście poniosła wydatek na najem pojazdu, a zatem, że doznała uszczerbku majątkowego z tego tytułu – oprócz faktury VAT powódka nie przedstawiła dowodu zapłaty kwoty wskazanej na tej fakturze, np. w formie potwierdzenia przelewu bankowego lub dowodu (pokwitowania) zapłaty tej kwoty gotówką. Sąd Najwyższy wskazał, że bezprawność judykacyjna nie zachodzi w sytuacji, w której sąd orzekający opowiada się, w okolicznościach faktycznych danej sprawy, za jednym z poglądów dotyczących wykładni wchodzących w grę przepisów prawa materialnego, przekonująco wskazując motywy jego akceptacji i zastosowania w sprawie w sposób rzutu na treść rozstrzygnięcia.

W podobny sposób interpretuje się przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej – o takiej oczywistej zasadności można mówić jedynie wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 marca 2024 r., I CSK 5172/22). W niniejszej sprawie, z uwagi na prezentowanie w orzecznictwie różnych stanowisk dotyczących tego, kiedy poszkodowany może domagać się naprawienia szkody z tytułu konieczności zawarcia umowy najmu pojazdu zastępczego, nie sposób uznać, aby Sąd II instancji, opowiadając się za jednym z tych poglądów, dopuścił się naruszenia prawa, które pozwalałoby uznać skargę kasacyjną wniesioną przez powoda za oczywiście uzasadnioną.

O oczywistej zasadności skargi nie świadczy również to, że Sąd II instancji uznał, że powód nie może uzyskać pełnego odszkodowania obliczonego metodą kosztorysową, ponieważ naprawił w części swój pojazd samodzielnie i jednocześnie nie udowodnił poniesionych z tego tytułu kosztów. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie podziela prezentowanego w orzecznictwie stanowiska, w

myśl którego wierzyciel może żądać od ubezpieczyciela naprawienia szkody polegającego na zapłacie sumy pieniężnej odpowiadającej wysokości nieponiesionych, a jedynie hipotetycznych kosztów przyszłej naprawy pojazdu. Z wypłatą odszkodowania wyliczonego na podstawie metody kosztorysowej wiąże się bowiem ryzyko wzbogacenia poszkodowanego, który nie musi w takim przypadku przeznaczyć uzyskanych tytułem odszkodowania środków na rzeczywistą naprawę rzeczy. Tymczasem rozmiar szkody powinien każdorazowo zostać ustalony według metody dyferencyjnej (zob. M. Kaliński, *O wadliwej obiektywizacji szkody*, „Studia Iuridica” 2007, t. XLVII s. 109-110; tenże, *glosa do uchwały składu siedmiu sędziów SN z 17 maja 2007 r.*, III CZP 150/06, „Prawo Asekuracyjne” 2008, nr 2, s. 100).

Wypłata odszkodowania w kwocie przekraczającej wartość środków przeznaczonych na naprawę pojazdu, które uzyskał poszkodowany od ubezpieczyciela (a zatem wartości odpowiadającej rzeczywiście poniesionej szkody), prowadziłaby do niesłusznego wzbogacenia poszkodowanego. Uznać należy, że żądanie odszkodowania wyliczonego jako nieponiesione koszty przyszłej naprawy pojazdu jest wykluczone, gdy naprawa jest już niemożliwa, co ma miejsce np. w razie zbycia pojazdu w stanie uszkodzonym lub jego uprzedniego naprawienia (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 czerwca 2021 r., IV CNPP 1/21, OSNC 2022, nr 3, poz. 33; z 15 grudnia 2022 r., II CNPP 7/22). W niniejszej sprawie, jak wskazano powyżej, powód dokonał częściowej naprawy pojazdu.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

[ms]

